

דף כח.

עין משפט א.

או"ח סימן תקפז פעיף ב

ב. אם התחיל לתקוע בתוך הבור ועלה מחוץ לבור ^ב וגמר התקיעה יצא, שכל מה ששמע בין בפנים בין בחוץ היה קול שופר.

עין משפט ב.

או"ח סימן תקפז פעיף ג

ג. השומע מקצת תקיעה שלא בחיוב כגון שלא נתכוין השומע לצאת י"ח עד לאחר שהתחיל לתקוע, או לא כיון התוקע להוציאו עד לאחר שהתחיל לתקוע ^ג. ומקצתה השני בחיוב לא יצא ^ד. וי"א שיצא ^ה אם יש שיעור תקיעה בחיוב.

הגה: ה"ה אם שמע מקצת התקיעה בקול הברה ובאמצע התקיעה יצא לחוץ ושמע קול השופר הדבר תלוי במחלוקת זו, ולדינא לא יצא.

ב. והיינו שיחד הוציא ראשו והשופר מן הבור, ולא חוששין וגוזרין שמא יוציא ראשו תחילה ואח"כ השופר וישמע קול הברה. מ"ב אות ט'.

ג. וה"ה לתוקע עצמו שתקע התחלת התקיעה כמתעסק ואח"כ התבונן וגמר התקיעה לשם מצוה ג"כ לא יצא, מ"ב בשער הציון אות י"ט.

ד. שהרי עכ"פ חסר לו התחלת התקיעה, וה"ה אם התחיל בחיוב ובא אחר ואמר לו תקע להוציאני ג"כ והאריך שיעור תקיעה לא יצא, דהו"ל שמע מקצת תקיעה. פר"ח. וה"ה היתה התקיעה בחיוב ונכנס לביכנ"ס באמצע או יצא מביהכנ"ס באמצע אף שהיה שיעור במה ששמע לא יצא, דכמאן ששמע חצי תקיעה. מ"ב אות י"ד.

ו. ומטעם זה צריך ליזהר שלא ישתעל או יקיא האדם בשעת תקיעת שופר שאז לא ישמע קול שלם. כה"ח אות י"ט.

ה. והדעה הראשונה עיקר שלא יצא. מ"ב אות ט"ו. ואפי' בדיעבד אין לסמוך על דעה שניה וצריך לשמוע תקיעה אחרת, אך לא יברך משום ספק ברכות להקל. מ"ב שם.

אור"ח סימן תקפח סעיף א

א. זמן תקיעת שופר ביום ולא בלילה^א, ומצותה משעת נץ החמה, ואם תקע משעלה עמוד השחר יצא.

א. ב. שמע מקצת התקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצתה אחר שעלה עמוד השחר לא יצא^א.

הגה: ואם היה שיעור תקיעה כמה ששמע ביום לא יצא, דזה דומה לשמע חצי שיעור תקיעה. ועיין עוד בסי' תקפ"ז סעיף ג'.

אור"ח סימן תקצ סעיף ו

עין משפט ג.

א. ח. אם האריך בתקיעה אחרונה של תשר"ת כשיעור ב' תקיעות בכדי שתעלה לו גם לשם תקיעה אחרונה וגם לשם תקיעה ראשונה דתש"ת, לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה אחרונה דתשר"ת^א. וי"א דאפי' בשביל תקיעה אחת לא עלתה לו^ב.

הגה: אם תקע תקיעה אחת בין שני הסדרים והתנה שבאיזה סדרים הוא הנכון שתעלה לו אותה תקיעה, יצא^א.

ו. משנה מגילה כ', דכתיב "יום תרועה יהיה לכם". ואם נתעכב עד ביה"ש יתקע בלא ברכה, ואין לתקוע תקיעות רק אחר חזרת הש"ץ וקריאת הס"ת כי כך סדר הדברים ע"פ הסוד. כה"ח אות ה'.

ז. שחסר לו התחלת התקיעה בחיוב. ואסור לאכול קודם התקיעות אם לא שאדם חלש ואין דעתו מיושבת עליו שאז יעשה קידוש ויאכל כזית מזונות כדי שיהיה קידוש במקום סעודה ויעשה זאת בצנעה שלא יקילו בזה. כה"ח אות י"א.

ח. וכך היא דעת הרמב"ם בפ"ג ושכן דעת הרמב"ן והרשב"א, כ"כ הרב המגיד שם, והגם שהלכה כהרמב"ם היכא דאפשר יחזור לתקוע כדי לחוש לדעת המחמירים. כה"ח אות מ"ו.

ט. ולמ"ד דתקיעה כמתעסק הוי הפסק כמבואר בסעיף ח', צריך לחזור לראש הסדר לתשר"ת, כ"כ הלבוש.

י. וע"פ סודן של דברים כולם צריכים וא"א לחסר. כה"ח אות נ'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ד.

אור"ח סימן תקפז סעיף ב
עין לעיל עין משפט אות א

עין משפט ז.

אור"ח סימן תקפו סעיף ג

ג. ד. תקע בשופר של ע"ז של ישראל לא יצא כ, דאינה בטלה עולמית ל, אבל בשל ע"ז של עכו"ם וכן במשמשי ע"ז של עכו"ם לא יתקע מ ואם תקע בו יצא נ, והוא שלא נתכוין לזכות בו ס שאז הוא ע"ז של ישראל.

הגה: ויש מחמירין אפי' בשל עכו"ם אינו יוצא אלא אם בטלו מערב יו"ט.

עין משפט ט.

אור"ח סימן תקפט סעיף ז

ז. המודר הנאה מחבירו מותר לו לתקוע תקיעה של מצוה ע, ודוקא אם

כ. ברייתא חולין פ"ט ותוס' והרא"ש שם, וע"ז של ישראל היינו כגון שהשתחוה לשופר, כ"כ הריטב"א בר"ה כ"ח. מ"ב אות יו"ד. וה"ה לשמשי ע"ז של ישראל אין ביטול. ובהשתחוה לבהמה אם קרניה פסולות בעיא בגמ' ע"ז דף מ"ז ע"א. ועיין בכה"ח אות ל"ד.

ל. וכיון שמכתת שיעוריה ושופר צריך שיעור כדי שיראה לכאן ולכאן, וכיון שאין לו ביטול כאילו אין כאן שיעור כלל. אבל בשל עכו"ם כיון שיכול לבטלה כל שעה שירצה יש לה שיעור מיקרי. כ"כ הב"ח. מ. משום דמאס לגבוה. מ"א ס"ק ו'.

נ. דמצות שופר אין בו אלא שמיעת קול, ובקול אין בו איסור הנאה, ועוד המצות לאו ליהנות ניתנו.

ס. דוקא ע"ז עצמה אבל משמשיה יש להם ביטול אף לאחר שבאו ליד ישראל כמ"ש ביו"ד סי' קמ"ו סעיף ב', אבל דעת הב"ח והש"ך שם בס"ק א' דגם משמשיה אין להם ביטול.

וכל הענין כאן בנתכוון לזכות בו או לאו מיירי בשופר של הפקר, דאם יש לו בעלים גם בנתכוון לזכות בו לא קנאו, כ"כ הב"ח והסכים עם זה הפר"ח, אבל המ"א הבין גם ביש להם בעלים.

ע. דמצות לאו ליהנות ניתנו מגמ' ר"ה כ"ט ע"א. ואפי' תקיעות מדרבנן מותר כיון שיש קצת מצוה, וכהר"ן שחלק על הרז"ה שכתב רק תקיעות שמן התורה.

תוקע מעצמו ^פ להוציא, אבל אסור למודר לומר לו תקע להוציאני ^ז.

הגה: אם אמר קונם תקיעותיו ^ק עלי בכל ענין אסור.

יו"ד סימן רכא סעיף יב

יב. כ. המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ^ר ומותר בשלהבתו.

יב. כא. המודר הנאה מחבירו תוקע לו בשופר תקיעה של מצוה ^ש.

הגה: המודר הנאה מחבירו מותר לשחוט לו בהמה בריאה ^ת אבל אסור לשחוט לו מסוכנת.

עין משפט י. אר"ח סימן תקפו סעיף ה

ה. ו. אדם שהדיר עצמו מהנאת שופר ^א, אדם אחר ^ב תוקע בו וזה יוצא

פ. לאו דוקא אלא ה"ה אם אמר מי שרוצה להוציאני י"ח יתקע מותר שבכה"ג לאו שלוחו הוא, אבל אם אמר כל השומע קולי יתקע הוי שליחות ואסור. כ"כ הפר"ח. מ"ב אות י"ג.

צ. וי"מ מ"מ אם אמר לו תקע להוציאני יצא, אף שעבר על לא יחל דברו כ"כ הפר"ח, מ"מ יש לו לחזור על התקיעות כיון שיש חולקים ואומרים כיון שלוקה הוה לי מצוה הבאה בעבירה. כה"ח אות ל"ח.

ק. היינו שאמר קונם "שופר" לתקיעותיו עלי, כמבואר בסי' תקפ"ו סעיף ה', ובכה"ח שם.

ר. עיין בסי' קמ"א סעיף י'. ומותר בשלהבתו היינו שמותר להדליק נר בשלהבתו דאין בה ממש. ש"ך ס"ק נ"ז.

ש. מימרא דרבא בר"ה כ"ה ע"א.

ת. הט"ז חלק על דין זה דאין לך הנאה גדולה מזו מה ששוחט לו ומתירנה לו באכילה, וע"כ כתב דאין לסמוך על הוראה זו לענין נדרים דאיסור גמור הוא.

א. כגון שאמר קונם הנאת שופר עלי. מ"ב אות כ"ג.

ב. אבל הוא בעצמו אסור לתקוע גם תקיעה של מצוה, משום שיש הרבה בני אדם שנהנים מעצם התקיעה כשהם תוקעים, ב"י. וט"ז ס"ק ד'.

והגם שדעת הרמב"ם והרא"ש והטור ורי"ו דהוא בעצמו יכול לתקוע דמצות לאו ליהנות ניתנו, בזה נקטינן לחומרא. וכשאין שם אחר שיכול לתקוע כדאי הם הרמב"ם והרא"ש לסמוך עליהם ולתקוע. מ"ב אות כ"ב.

ידי חובה, אבל אם אמר קונם שופר לתקיעתו עלי אסור לתקוע בו אפי' תקיעה של מצוה.

י"ד סימן רכא סעיף יג

כב. המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה.
המודר הנאה ממעיין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה משום שנהנה.

עין משפט כ. י"ד סימן רכא סעיף יג
עיין לעיל עין משפט אות י

עין משפט ל. א"ח סימן תעה סעיף ד

ח. אכל מצה בלא כוונה כגון שאנסוהו עכו"ם לאכול יצא ידי חובתו ד

ג. שלא הזכיר לשון הנאה שאז הנדרים חלים על דבר מצוה. ב"י בשם הר"ן.
אמר על אדם אחד שלא אשמע קול שופר ממנו, או אמר תקיעתו של פלוני קונם עלי, בכה"ג חל שהרי אפשר לו לשמוע תקיעת מצוה מאחר. ט"ז ס"ק ה'. וגם אם אין אחר כיון שאמר בלשון נדר חל על דבר מצוה, ואם א"א מאחר צריך לעשות התרה. אם אמר קונם קול שופר עלי לאו כלום דבקול אין בו ממש, ואין הנדר חל על דבר שאין בו ממש. פר"ח.
ד. בגמ' ר"ה דף כ"ט ופ"י הר"ן שם לפי מאי דקיי"ל מצות צריכות כוונה וכמו שנפסק בשו"ע בסי' ס' סעיף ד' שהביא דעתם באחרונה, וכן פסק בסי' תקפ"ט. והטעם שיצא כתב הב"י בשם הר"ן דוקא בכה"ג יצא שיודע הוא שעכשיו פסח וזו מצה אלא שאינו מתכוון לצאת, אבל בכסבור שהוא חול ואכל מצה או כסבור אוכל בשך ואכל מצה אף שיודע שהוא פסח ודאי לא יצא. וכ"כ המ"מ בפ"ו הלכה ג'.
והמ"א בס"ק י"ד כתב טעם אחר כיון דבמידי דאכילה כיון שאכל ונהנה מכך ע"כ יצא, אפי' יודע שזה מצה ולא רצה לאכול ואנסוהו לאכול יצא.
והפר"ח כתב כיון שלא התכוון לצאת לא יצא ודלא כהשו"ע, וצריך לחזור ולאכול כזית מצה והגם שאנו קיבלנו הוראת מר"ן אם אפשר יאכל שנית בלא ברכה, ועיין בכה"ח אות נ"ז.

ו כתב הב"ח בדבר שהוא מן התורה כגון מצה ותקיעת שופר פסקינן לחומרא ולא יצא בלא התכוון, אבל באכילת מרור שזה דרבנן וכיוצא יצא גם בלא מתכוון. והפר"ח דעתו שאין לחלק בין מצות דרבנן לדאורייתא דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא הוא ולא

כיון שיודע שהלילה פסח ושהוא חייב באכילת מצה^ה, אבל אם חשב שהוא יום חול או שאין זו מצה לא יצא ידי חובתו.

עין משפט מ. או"ח סימן תעה פעיה ה

ה. ט. אכל מצה בעת שטותו ואח"כ נתרפה חייב לאכול אחר שנתרפה^י, כיון שהאכילה הראשונה היתה בזמן שהוא פטור מכל המצוות.

דף כח:

עין משפט א. או"ח סימן פ פעיה ה

ה. ה. הקורא את שמע ולא כיון לכו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא

יצא בלא מתכוון. כה"ח אות נ"ח. וגם לסוכרים דאם לא כוון יצא וכך היא דעת מר"ן השו"ע מ"מ בהתכוון כוונה הפוכה שלא לצאת י"ח לכו"ע לא יצא. כ"כ הר"ן בפ"ג דר"ה בשם רבינו שמואל.

ו. ועוד אפי' מי שסובר דמצוות א"צ כוונה היינו במצות מעשיות אבל במצוה התלויה בדיבור בלבד ודאי צריך כוונה, שהאמירה היא בלב וכשאינו מתכוון באמירה ואינו עושה שום מעשה נמצא כמי שלא עשה כלום ולא יצא, הגם שהרא"ה כתב דאפי' בצווח שאינו רוצה לצאת ידי חובה יצא, כתב הב"י דלא חיישינן לדברי הרא"ה בזה.

ז. למדנו מזה דכל מצוה שאדם עושה צריך ליתן דעתו כדי לקיים מצות בוראו שצוהו על כך, כדי לצאת אליבא דכו"ע ולקיים המצוה בשלימות, ואפי' במצות דרבנן יכוון לקיים מצות השי"ת שצונו לשמוע לדברי חכמים, וע"כ תיקנו לומר לשם יחוד לפני כל מצוה כדי לקיים המצוה בשלימות במחשבה בדיבור ובמעשה והם כנגד נר"ן במעשה לתקן הנפש, בדיבור לתקן הרוח, ובמחשבה לתקן הנשמה. כה"ח אות נ"ט.

ה. אבל אם סבור שהוא חול לא יצא כיון שלא ידע כלל שהיא מצוה, וה"ה שסבר שאין זו מצה לא יצא, כיון שלא ידע שהוא עושה מצוה.

ו. ה"ה בשאר מצות כגון נטל לולב או שמע קול שופר כשהיה שוטה ואח"כ נתרפה חייב ליטול הלולב ולשמוע קול שופר. וזה אפי' למ"ה מצות אינם צריכות כוונה. פר"ח.

ז. וכל הלילה זמן אכילת מצה וכך פסק הרמב"ם בפ"ו אף דאכילת קרבן פסח עד חצות, מ"מ האוכל מצה אחר חצות לילה יצא אך לכתחלה יש לאכלה לפני חצות כרבי אלעזר בן עזריה, מ"מ האוכלה אחר חצות לא יברך על אכילת מצה, ועיי' בס"י תע"ג ובכף החיים אות ט"ז, ובכה"ח אות ס"ד כאן.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

יצא ידי חובתו, והשאר אם לא כיון ליבו אפי' היה קורא בתורה או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע יצא והוא שיכוין לכו בפסוק ראשון ז'.

עין משפט ב. או"ח סימן תקפ"ט סעיף ה

ה. המתעסק בתקיעת שופר לא יצא י"ח ה', וגם השומע מן המתעסק ט' לא יצא, וצריך שיתכוונו השומע והתוקע ז'.

עין משפט ג. או"ח סימן קכ"ה סעיף כז

כו. כהן אינו רשאי להוסיף מדעתו על השלש פסוקים שבברכת כהנים, ואם הוסיף עובר "בבל תוסיף" כ'.

ז. הגם שבסעיף ד' פסק להלכה דמצות צריכות כוונה גם בשאר ולא רק בפסוק ראשון, היינו שיכוין לצאת, אבל כוונת הלב שישים על לבו מה הוא אומר א"צ אלא בפסוק ראשון. מ"א ס"ק ד'.

ח. דקיי"ל מצות צריכות כוונה, כך הסיק הב"י, ובט"ז ס"ק ג'. וספק אם כיון או לאו בשל תורה לחומרא וחוזר, אבל בדרבנן אינו חוזר. כה"ח אות מ'.

התוקע להתלמד שאינו יוצא, מ"מ אם כיון לבו גם למצוה יצא, כ"כ הא"ר. והוא שעשה התקיעות כדין. מ"ב אות ט"ו.

ט. אף שהשומע כיון לשם מצוה לאו כלום שהרי התוקע אינו מכוון לשם כך.

י. וגם בענין הברכות צריך שהתוקע והשומע יכוונו לצאת ולהוציא.

יא. מי שבא לביהכנ"ס ע"ד לצאת עם הצבור בתקיעות יצא, אע"פ שבשעה ששמע לא כיון לבו אלא בסתמא יצא, אפי' למ"ד מצות צריכות כוונה. אבל הבא לביהכנ"ס בסתמא או רק להתפלל לא יצא אם לא כיון בשעה ששמע. מ"א ס"ק ד'. מכנה"ג, ומ"ב אות ט"ז. יב. מ"מ לכתחילה גם מי שבא לביהכנ"ס על דעת לצאת י"ח בתקיעת שופר צריך לכוון גם בשעת התקיעות כדי לקיים מצות עשה מן התורה, שנאמר יום תרועה יהיה לכם. כה"ח אות מ"ז.

כ. כתב הר"ן דאינו עובר אלא א"כ הוסיף בנשיאת כפים וגם כשפניו כלפי העם, ומגמ' משמע כל זמן שהוא על הדוכן עובר בבל תוסיף, ובקשת השקיפה ממעון קדשיך מותר דאינה אלא בקשה ולא ברכה.